

Stadsodlingar som social rörelse

Urban farming as social movements.

Martin Daniel Johansson

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakultet för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land
Agronomprogrammet – landsbygdsutveckling
Uppsala 2021

Stadsodlingar som social rörelse

Urban farming as social movements

Martin Daniel Johansson

Handledare: Kjell Hansen, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för stad och land

Examinator: Malin Beckman, Sveriges lantbruksuniversitet, Institution för stad och land

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling

Kurskod: EX0888

Program/Utbildning: Agronomprogrammet – landsbygdsutveckling

Kursansvarig inst.: Institutionen för stad och land

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2021

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Stadsodling, sociala rörelser, identitet.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakultet för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelningen för landsbygdsutveckling

Publishing and archiving

Approved students' theses at SLU are published electronically. As a student, you have the copyright to your own work and need to approve the electronic publishing. If you check the box for **YES**, the full text (pdf file) and metadata will be visible and searchable online. If you check the box for **NO**, only the metadata and the abstract will be visible and searchable online. Nevertheless, when the document is uploaded it will still be archived as a digital file.

If you are more than one author you all need to agree on a decision. Read about SLU's publishing agreement here: <https://www.slu.se/en/subweb/library/publish-and-analyse/register-and-publish/agreement-for-publishing/>.

YES, I/we hereby give permission to publish the present thesis in accordance with the SLU agreement regarding the transfer of the right to publish a work.

NO, I/we do not give permission to publish the present work. The work will still be archived and its metadata and abstract will be visible and searchable.

Sammanfattning

Denna uppsats har gått igenom tre olika föreningar i Uppsala som bedriver någon form av stadsodling. Fyrisgården som använder sig utav pallkragar, matparken som arrenderar mark i Gottsunda gipen och Ultuna Permakultur som arrenderar mark i Ultuna.

Meningen med uppsatsen är att ta reda på vilken roll dessa föreningar spelar in som en del av nya sociala rörelser. Då samtliga har visat en vilja att förändra samhället inom en fråga som de bedriver och en av metoderna som de använder för att genomföra den är stadsodling.

Stadsodling, sociala rörelser, identitet.

Abstract

This paper has gone through three different associations in Uppsala that conduct some kind of urban farming. Fyrisgården that uses so called “pallet collars”, matparken leases land I Gottsunda gipen and Ultuna Permakultur leases land in Ultuna. The purpose of the thesis is to find out what role these associations play as part of a new social movements.

Urban farming, social movements, identity

Kapitelindelning

1. Inledning	7
1.1. Syfte och frågeställning	7
1.2. Disposition	7
2. Bakgrund och utgångspunkter	9
2.1. Utgångspunkter	9
3. Metod	11
4. Teori	12
4.1. Begrepp	12
4.2. Bakgrund till sociala rörelser och kollektiva handlingar.....	13
5. Föreningarna som bedriver stadsodling	14
5.1. Fyrisgården: Att bygga gemenskap.....	14
5.1.1. Om Fyrisgården.	14
5.1.2. Stadsodling, mer än potatis och lök.....	15
5.2. Ultuna Permakultur: En ny modell.....	17
5.2.1. UP:s bakgrund	17
5.2.2. Social aspekt hos UP.....	18
5.2.3. UP:s vilja att förändra.	19
5.3. Matparken: Ett mellanting.....	21
5.3.1. Matparkens olika delar.....	21
5.3.2. Matparken: Annat att odla.....	22
6. Olika manifestationer av sociala rörelser.	25
6.1. Gemenskap	25
6.2. (Kollektiv) Identitet.	26
6.3. Social rörelse.....	27
7. Avslutande ord	31
Referenslista	32
Tack	34

1. Inledning

Följande uppsats kommer att handla om stadsodling. När man cyklar eller går igenom Uppsala finns på vissa platser där kolonilotter sprider sig ut över gröna ytor i exempelvis förorten. Dock ska inte stadsodling i sig undersökas i denna uppsats utan fokus är om stadsodling är ett uttryck för nya sociala rörelser. Detta innebär att föreningarna som bedriver stadsodlingen kommer att undersökas om de kan gå under kategorin ”Social rörelse”.

Tre föreningar som bedriver någon form av stadsodling i Uppsala har fått en, eller flera, av sina medlemmar intervjuade för att se hur deras förening förhåller sig till att vara en social rörelse. Föreningarnas storlek eller omfattning har inte tagits till hänsyn då det inte har bedömts varit relevant utan endast att de bedriver någon form av stadsodling har betänkts. Empirin från intervjuerna av föreningarna kommer att presenteras var och en där vissa beteenden eller handlingar kan ges teoretiska förklaringar från etablerade sociologer som har studerat sociala rörelser.

1.1. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att se huruvida olika föreningar, som bedriver någon form av stadsodling, kan sägas tillhöra en social rörelse. De föreningar som har undersökts är Fyrisgården, matparken och Ultuna Permakultur.

För att uppfylla syftet har jag studerat tre olika föreningar som bedriver stadsodling och använt de analytiska begreppen för att genom en jämförelse kunna besvara syftet.

1.2. Disposition

Uppsatsen inleds med en diskussion kring vad som kan sägas känneteckna företeelsen stadsodling och därefter presenteras de utgångspunkterna som denna uppsats är baserad på. Efter detta kommer en mer ingående information om vad en social rörelse innefattar och innebär. Metoden presenteras efter det och sedan de begrepp som kommer att användas och sedan den teori som berör denna uppsats. Sedan presenteras varje förening som börjar med en beskrivning av platsen som

intervjun har skett på och sedan svar från informanterna. En diskussion om hur sociala rörelser manifesterar sig och slutligen avslutande ord för uppsatsen.

2. Bakgrund och utgångspunkter

2.1. Utgångspunkter

Stadsodling är något som vissa människor endast tänker som kolonilotter med pallkragar på en grönyta som annars inte skulle användas till något, varken bruk eller rekreation. Dock så kan stadsodling förekomma i en mängd olika former, från de som odlar på sin balkong, att det är en gemensamhetsodling nära ett bostadsområde, husbehovsodling i ens bakgård eller svampodling i en källare och många fler olika former. Dock så finns det ingen vedertagen definition av vad som räknas som peri-urbant eller urbant område. Detta kan göra att olika uppfattningar av stadsodlingens omfattning kan bli svår att jämföra med varandra. (Helmfrid, 2012)

Hur många det är som bedriver någon form av stadsodling i Sverige har varit svårare att ta reda på, dock så verkar det finnas en eller flera olika föreningar i många städer i Sverige. Samt är det svårt att veta hur många det är som bedriver odling på sin balkong eller källare. Denna uppsats kommer att fokusera på föreningar som bedriver stadsodling i Uppsala.

Sociala rörelser leder ofta till ett utvecklande av någon form av identitet. En social rörelse kan utvecklas som en protest mot rådande resursfördelning eller mot existerande politiska processer i samhället. En social rörelse kan organisera sig och på sådant sätt bli mer rationell att förhålla sig till mot de olika maktinstitutioner som finns i samhället. (Poletta and Japer 2001)

Sociala rörelser kan sägas både göra val och representera deltagarnas individuella val. Om människor deltar i sociala rörelser därför att de upplever att rörelsen motsvarar vilka de är, så påverkas de former av protester som väljs av gruppen även av deras kollektiva identitet. Rörelsen utvecklar strategier, taktiker och organisationsformer genom att bedöma vilka möjligheter och begränsningar som står till buds. De återspeglar vad medlemmarna tror, är bekväma med, och vilka de anser sig vara. Den kollektiva identiteten utvecklas som svar på bristerna i den instrumentella rationaliteten och kan därmed förklara rörelsens strategiska val. (Poletta and Jasper 2001)

I litteraturen framhålls att de nya sociala rörelserna framförallt kan förstås som identitetsformerande kulturella företeelser. Det är inte nödvändigt för deltagare i en ny social rörelse att försöka få politiska eller ekonomiska eftergifter från institutionella aktörer för att främja sina "intressen" i konventionella termer. Snarare söker de erkännande för nya identiteter och livsstilar (Pollett and Jasper, 2001; Melucci 1996).

Stadsodlingar, drivna av olika föreningar, kan betraktas som en mobilisering för att stärka bestämda, och ibland alternativa, kulturella identiteter. Sådana rörelser, som utgår från deltagarnas kulturella identiteter, samlas snarare kring bestämda uppgifter än kring en fastlåst ideologi. Rörelserna liknar därmed snarare ett nätverk än en fast och tydlig organisation (Melucci 1996). Som vi ska se är de tre organisationerna jag undersökt, ganska olika sinsemellan men kan ändå sägas tillhöra den breda rörelse som går under namnet stadsodling. De nya sociala rörelserna, som t.ex. intresset för stadsodling, kan sägas uppstå ur en redan existerande delad kulturell identitet, men när rörelsen existerar stärker den i sin tur den kollektiva identiteten som stadsodlare (jfr Polletta and Jasper, 2001)..

I brist på koppling till enade ideologiska traditioner, som den revolutionära vänstern eller en religiös radikalism, vände sig aktivister efter 1960-talet i stället till en "personlig politik" där det enskilda jaget är skiljedomaren för moraliska val. Detta är inte narcissism utan en självorienterande politik som uppmanar snarare än stävjar samhällsengagemang (Lichterman 1996 i Polletta and Jasper, 2001). Deltagarnas motiveringar till att gå med i rörelsen kan växla t.ex. mellan moralisk skyldighet, altruism och personlig lojalitet, eller egenintresse. I stället för skyldigheter är det självintresset som motiverar deltagande. (Polletta and Jasper, 2001)

3. Metod

Metoden för att undersöka frågan om hur stadsodling förhåller sig som en social rörelse har baserat sig på kvalitativa intervjuer från tre olika föreningar, Fyrisgården, Matparken och Ultuna Permakultur som alla finns i Uppsala. Från dessa föreningar har totalt sex personer intervjuats, en från Fyrisgården, tre stycken från Matparken och två från Ultuna Permakultur. Dessa föreningar har valts då de har sin verksamhet inom Uppsala och är verksamma inom vad som kan kallas för stadsodling, vilket kommer att anses vara den verksamhet som bedrivs inom stadsgränserna där det odlas grönsaker eller spannmål. För att uppfylla syftet har dessa tre föreningar studerats och analytiska begrepp använts genom en jämförelse för att besvara syftet. Föreningarna kommer att ses igenom de analytiska begreppen som är (kollektiv) identitet, community/gemenskap och social rörelse.

De personerna som intervjuades var de som jag kontaktade direkt i föreningarna, har även fortsatt med spontana samtal med andra informanter efter att den bokade intervjun var färdig. Samtliga intervjuer skedde på den platsen där föreningarna har sin verksamhet.

Intervjuerna i sig var semistrukturerade, dvs att endast några av frågorna var förutbestämda och andra frågor var spontana då en fördjupning eller uppföljande fråga behövdes från informantens svar. Intervjuerna varade mellan 30 minuter till 45 minuter per informant, förutom Max och William Whitman som intervjuades samtidigt.

4. Teori

4.1. Begrepp

De begrepp som kommer att användas i denna uppsats är kollektiv identitet, Community/gemenskap samt social rörelse.

Kollektiv identitet kommer att ses som en grupps kognitiva, moraliska och känslomässiga koppling till ett bredare samhälle, kategorier, praxis eller institution. Det är en uppfattning om en delad status eller relation, som kan föreställas snarare än upplevas direkt, och den skiljer sig från personliga identiteter, även om den kan utgöra en del av en personlig identitet (Poletta and Jasper, 2001).

För att definiera begreppet community, eller gemenskap, som det kommer att skrivas i denna uppsats, så kommer det ses som den nivån som är ”större än släktskap men mindre än den abstraktion vi kallar samhälle” efter Anthony Cohens definition. (Cohen, 1985, i Gunnedarsdotter, 2005 s. 13)

Begreppet kommer även vara inom ramen för vad Ruth Liepins uppfattar community, eller gemenskap. Hon har tagit inspiration från teman som social diversitet, identitet, rum och plats och intressebaserade gemenskaper och därav definierar det som ett ”socialt fenomen som innehåller fyra element: Människor, betydelser, praktiker, rum/strukturer”. Vilket leder till att människors deltagande i en gemenskap kan studeras på tre sätt: mening, praktik och rum/struktur. (Cohen, 1985, i Gunnarsdotter, 2005 s. 32)

Begreppet Community och gemenskap kommer att användas som de vore en och samma och kommer därav att byta mellan dessa men ändå att syfta till samma sak.

En social rörelse kommer att definieras som en grupp som känner solidaritet för en fråga som i sin tur ifrågasätter ett större sammanhang; en tanke eller en idé som kan ändra det sociala system som de ingår i. Denna grupp med människor har då organiserat sig på gruppnivå för att arbeta för en förändring inom sagda sociala system. (Melucci 1980)

En tydligare genomgång av vad som omfattar en social rörelse redovisas i kapitlet ”Bakgrund till sociala rörelser och kollektiva handlingar” nedan.

4.2. Bakgrund till sociala rörelser och kollektiva handlingar

Den typ av stadsodling som denna uppsats kommer att undersöka är organiserade i föreningsform av olika slag, detta leder då till att det kan ses som en typ av kollektivt handlande. Denna kollektiva åtgärden, som att starta en stadsodling, innebär att det finns en konflikt i det sociala system de ingår i. Denna konflikt kan handla om anslag och inriktning av sociala värden eller resurser, exempelvis om hur vi ska producera och var, i staden eller ute på landet. Ska det vara storproducenter från andra länder eller lokala bönder etc. (Melucci 1980).

Något som kan locka deltagare till stadsodlingsföreningar är att de blir ett verktyg eller ett steg mot den värld de vill ha. Att ha större kontroll över vad de äter, att stifta ny eller starkare gemenskaper eller känna sig närmare naturen. På detta sätt tänjer sociala rörelser, som kan befinnas sig ute i marginalen, på samhällets gränser genom att vara utmanande mot de nuvarande normer och det politiska systemet utan att ifrågasätta dess legitimitet. I breda drag kan sociala rörelser, som stadsodlarna, arbeta för att få en förändring i samhället. Det kan vara att föreningar gör ett politiskt ställningstagande och därmed försöker överträffa systemet genom att öppna nya kanaler för att uttrycka politiska krav och genom att driva deltagande bortom de gränser som förutses för det. (Melucci 1980)

De föreningar som denna uppsats kommer beröra har startats av olika anledningar men samtliga har startats för att det fanns en vilja till förändring, då bildandet av nya intressen, solidaritet eller kollektiva identiteter har förekommit. (Tilly 1975 i Melucci 1980). De som bedriver stadsodling gör det givetvis för att producera mat men har inte alltid lönsamhet som sitt primära fokus. Det som istället har hamnat i fokus blir en produktion av alternativa sociala relationer och sociala system. Det blir till och med en produktion av individens biologiska och interpersonella identitet. (Melucci 1980)

Vad som sist kännetecknar en ny social rörelse är att de må ha effekter eller göra skillnader i samhället men det betyder inte att de inriktade på det politiska systemet. Att de nya sociala rörelserna inte är ute efter erövring av politisk makt eller av statsapparaten, utan för att öka sin egen autonomi i ett område eller större självständighet mot systemet. De nya sociala rörelserna har ofta anklagats för att de insisterar att deras krav ska tillfredsställas omedelbart, samt att de saknar en övergripande strategi. Dessa egenskaper kan visa specificiteten hos de nya formerna av kollektiv handling.

Återskapandet av individens och gruppens identitet kan uppnås genom att gruppen vägrar någon form av politisk medling. Detta kan ge upphov till problem för praxis och utvecklingen av rörelsen (Melucci 1980).

5. Föreningarna som bedriver stadsodling

Varje förening kommer här att presenteras separat och var för sig i följande ordning. Fyrisgården, Ultuna Permakultur och sist Matparken.

5.1. Fyrisgården: Att bygga gemenskap

Längs med Fyrisån, som slingrar sig genom hela Uppsala, finns det ett antal spångar som går över ån, en av dessa är Idunsspången som är målad i en vibrant limegrön färg. Vid denna spång ligger Fyrisgården, Uppsalas enda hemgård som fungerar som ett aktivitetshus. I deras trädgård finns det ett bord, en handfull med färgglada pallkragar, i ett träd finns det en drömfångare som är gjord utav remsor av diverse läskburkar som klingar när vinden blåser och ett insektshotell är uppsatt i ett träd.

Jag och Karin, som beskriver sig själv som en av de drivande inom Fyrisgården, sitter vid ett färgglatt bord i trädgården som är precis bredvid byggnaden som är Fyrisgården. Det har nyligen blivit april och gruset har börjats sopas bort från alla vägar och stigar. Det är en solig dag med bitvis kraftigt molntäcke och det blåser lagom mycket. Själva trädgården är en mindre bit gräsmark som ligger längst en lätt trafikerad stig utmed Fyrisån, gräsmattan är flankerad utav andra byggnader, vare den ena är Fyrisgården, runt om men man kan fortfarande se vatten från Fyrisån tyst rinna förbi. I trädgården finns det en eldplats, färgglada pallkragar och enstaka träd.

5.1.1. Om Fyrisgården.

Fyrisgården är en ideell förening som startades 1941 som agerar som ett fritids för människor med funktionsnedsättning men det är även en plats för äldre att spela bridge, måla och det finns även kurser för barn som erbjuds. Vanligtvis brukar tusen personer i veckan komma förbi men under Corona-pandemin har det varit betydligt färre. Karin berättar att Fyrisgården brukar samla ihop människor genom att kontakta dem via mail eller telefon där de annonserar till eventuella besökare vilka dagar de har exempelvis utplanteringsdag, då brukar ett antal människor komma förbi och då görs allting tillsammans. För att få en pallkrage som Fyrisgården erbjuder så måste man betala en medlemsavgift.

Fyrisgården startade sin odlingsverksamhet under Stadsodlingsåret 2017, ett projekt som Uppsala kommun startade. Karin berättar att Fyrisgården hade varit i kontakt med Uppsala kommun och lyckades få ett bidrag på 50 000 kr och köpte då in pallkragar, jord, fröer och anställde en trädgårdsmästare. Karin berättar att innan så var utsidan på Fyrisgården rätt så ointressant men efter att de hade satt upp pallkragar och gjorde det fint så började människor våga gå in.

Fyrisgården har odlat potatis, lök, spenat, diverse bönor, sallad, olika kryddor men upptäckte dock att de behövde även blommor i verksamheten samt att de lagade mat så sällan utav allt, vilket inte gjorde det funktionellt. Karin som arbetar på Fyrisgården berättar att de numera har gått över till att odla olika blommor, kryddor, bönor och bär, där det sistnämnda har visat sig populärt bland unga och barn. Fyrisgården och marken runt om byggnaden ägs utav I-hus och enligt Karin så var det inga större problem att få tillstånd att börja.

Fyrisgården som fortfarande bygger upp sin verksamhet vill inspirerar andra och starta en egen lite odlingsgrupp, dock så verkar den idén vara lagd på is under Corona-pandemin.

5.1.2. Stadsodling, mer än potatis och lök.

Då Fyrisgården inte arrenderar mark i syfte för att bruka den, så kan man undra var Fyrisgården fick idén att påbörja stadsodling med pallkragar ifrån. Karin förklarar att syftet med Fyrisgården är att skapa en meningsfull fritid och skapa möten mellan människor, en sak som odling kan vara en bra sak för att just skapa sociala möten. ”Nu under Corona vill man vara ute mer” säger Karin, Karin känner att då kan man göra mer odlingsrelaterade möten. Hon gör detta genom att bjuda in, exempelvis genom telefon och mail, förskolor och äldreboenden i syfte att samla ihop folk så att de kan sätta frön tillsammans. Ibland tar barnen och de äldre tillbaka plantor för att plantera om de vid förskolan eller äldreboendet. I slutet av augusti berättar Karin att de håller en trädgårdsfest. Karin tycker att allt handlar om att bidra till mångfald, försköna stadsrummet, utbilda och inspirera. Hon fortsätter med att Fyrisgården behövde en trevligare trädgård, då det innan inte fanns något här i trädgården.

Här kan man se hur Karin har flyttat fokus från gemenskap som ett kulturellt fenomen, där det sociala ingår, till ett huvudsakligt socialt fenomen, där det kulturella ingår. Alltså vad kommer först, en social aktivitet med kulturella mål, eller en kulturell aktivitet med sociala mål. Brukandet av stadsodling blir då ett socialt fenomen med kulturella mål där, alltså hur odlingen blir verktyget för Fyrisgården att samla människor. (Liepins, 2000, i Gunnarsdotter, 2005, s 33.)

Med detta i åtanke kan man se hur Fyrisgården samlar människor och skapar ett socialt fenomen, där stadsodlingen blir det kulturella som ingår. Stadsodling blir då ett verktyg för att samla människor.

Fyrisgården samlar även ihop folk genom att hålla två timmars fika där de bjuder på kaffe som har visats sig vara väldigt uppskattat av folk. ”*Då folk har törstat efter någon sorts gemenskapskänsla, då är det skönt att vara ute*” berättar Karin. Den yngsta har varit tre år gammal och den äldsta har varit hundraett, de äldre har blivit glada av att umgås med yngre avslutar Karin glatt. De som deltar i Fyrisgården är från alla åldrar, de är familjer som kommer, äldre och ungdomar som i sin tur är de mest aktiva. Dock så har det varit en nedgång i antalet barn som deltar.

Enligt Cohen så är community fundamentalt för alla samhällen, men är inte en homogen enhet. Gemenskapen är en kollektiv symbol för dess medlemmar, men dess mening varierar mellan individer. Något som kan framstå som statistiskt och homogent för en betraktare kan för deltagare innehålla en mängd olika föreställningar som ger olika mening till samma företeelse. Om man ser community som en mental, eller kulturell, konstruktion innebär det att genom att förstå *hur* människor tänker om sin gemenskap, som man förstår något om den. (Cohen, 1985, i Gunnarsdotter, 2005, s 33.)

Här kan man då anta att vissa människor är där för olika anledningar, som Karin sa, de äldre blir glada över att umgås med barn och känner nog att de bli uppiggande av barnens energi. Andra, som kan vara i alla åldrar, kan vara där just för att tala av sig då de kanske inte har träffat sina vanliga släkt eller vänner under en längre tid. Sedan kan det vara ungdomar som är där för det är ett sätt att avreagera sig med vänner eller klasskamrater.

Cohen anser att gränser för ett community i första hand är det sociala och det är när människor beträder den gränsen som de blir medvetna om sin symboliska, eller kulturella, gemenskap. Gränsen upprätthålls genom olika ritualer som ger platsen sin identitet. (Cohen, 1985, i Gunnarsdotter, 2005, s 32.)

Med detta så förklaras hur Karin skapar en platsidentitet genom att bjuda in människor, vare sig det är fika eller för plantering, och blir något som Fyrisgården kan definiera sig utifrån. Själva ordet ritual, som Cohen använder, kanske är missvisande men det är en aktivitet som människor kan samlas runt om och genomföra regelbundet för att definiera sig själva.

5.2. Ultuna Permakultur: En ny modell

Campus Ultuna ligger en bit nedströms längs med Fyrisån, området som Ultuna Permakultur (UP) befinner sig i är till stor del öppna grönytor, åkermark och skog som flankerar hela området. UP har förlagt sin verksamhet en bit in i campusområdet, nära slutet av det sista busstopet för några busslinjer. På en kvadratliknande gräsmatta har de rest ungefär ett två meter högt staket runt om gräsmattan, en väg går runtom gräsytan vilket får den nästan att fungera som en rondell och längst med vägarna finns det ett fåtal flervåningshus som antingen används av företag, renoveras till att bli studentboenden eller som är en gammal kungsgård. I parken arbetar flera från UP styrelsen med att lägga ut träflis, fixa med deras komposthög eller att rensa ogräs.

Det är en solig dag med lätta moln på himlen och vinden blåser friskt denna april morgon när jag sätter mig ned med bröderna Max och William Whitman, de är med i styrelsen i UP, vid ett träbord och trästolar som är byggda av rejält tjocka träbitar.

5.2.1. UP:s bakgrund

Ultuna Permakultur (UP) är en studentorganisation som startades för ett och ett halvt år sedan och håller sig verksamhet på en liten gräsmatta nära slutet av några busslinjer i Campus Ultuna. Från första idén att starta denna förening till handling så tog det tre fjärdedelar av ett år. UP skrev till Akademiska hus, som äger platsen, och beskrev vad de ville göra. Ett nyttjandeavtal skrevs där UP får odla och anlägga matparken. *”Akademiska hus gillade nog vår holistiska vision, vi fick 100,000 kr (av Akademiska hus) för att starta detta”* säger Max, *”Vi har även försökt att få sponsorer som grönkompost, vi får även in skit från hästgårdar gratis som vi kan hämta upp då de inte vill ha det”* kompletterar William.

Som tidigare nämnt i bakgrunden i början så kan man se hur svaret från en mer dominerande grupp i samhället har blivit, i detta fall så har det varit positivt svar. Svaret har inte resulterat i motstånd utan har till och med fått stöd från den dominerande gruppen i form av bidrag, detta visar hur UP inte kastar om den nuvarande balansen i samhället. (Melucci 1980)

UP har ingen medlemsavgift utan ekonomin drivs av grönsaksodlingen. *”Vi hade en initial investering av akademiska hus så vi kunde börja, sen har vi sålt grönsaker för att få in pengar för att få in fler träd och vi tar inte ut något heller, det är helt volontärarbete”* säger Max.

”Vi var lite mer av en idealistisk förening i början men vi har kommit att se värde i att faktiskt ha ett ekonomiskt tänk här också”. fortsätter Max. *”Det känns väldigt viktigt för projektets överlevnad långsiktig. Vi kommer ha en brutalt bra ekonomi för en ideell förening om ett par år, man kan redan här nu generera femtiotusen*

kronor per år. För förra säsongen sålde vi på UP för fyrtiotusen kr och då sålde vi inte allt som bäddarna gav.” Avslutar Max glatt.

Det som produceras säljs till de som är verksamma på SLU eller som bor i bostadshusen i närheten av Ultuna Campus. En del har även donerats till stadsmissionen, donationen har varit ett halv ton potatis av totalt tre ton av potatis som skördades. Allt som odlades förra året har antingen sålts eller ätits upp. *”Är man med får man äta här”* säger Max.

Sättet som Ultuna Permakultur brukar på är annorlunda, *”Vi harvar, plogar inte, vi kör ”No-dig”, vi har lagt på 15–20 cm kompost ovan på jorden, sen sår vi rakt in i komposten som vi sen matar, som i naturen, matar vi med mer kompost ovanifrån helat tiden. Så jorden är aldrig bar, potatisbäddarna är täckta med hö”*, säger Max. Bröderna Whitman vill uttryckligen inte sätta ut pallkragar för det funkar inte speciellt väl utan de vill hellre genomföra något mer välgenomtänkt som baseras på permakulturernas principer. *”Dessa principer grundar hårt i vår design. Vi försöker med en helhetslösning och har inte börjat odla för att vi tycker det är kul att odla lite potatis. För att om vi utnyttjar mark i staden för att odla mat så behöver man ta många hänsyn och det är något som vi gör, därför blir detta odlingsprojekt annorlunda från andra odlingsprojekt i städer i Sverige”*.

UP odlar allt säger Max med en underton av stolthet, i sin årliga trädgård finns det zucchini, morötter, bondböner, brytböner, majs, tomater, sallad och rödbetor. De har även planterat rabarber och lökar runt om i trädgården, potatisbäddarna går längs med stigarna genom deras matpark. Det är till den punkten att man blir orolig för att trampa på något. *”Ju mer diversitet desto bättre”*, säger Max. UP kommer även att spaljera äppelträd i ytterkanterna av gräsmarken som det odlas på, Max och hans broder William tänker sig sätta ut över hundra (frukt)träd längs med parkens ytterkanter, över ett dussin av dem kommer vara stora äppelträd, även fruktträd som kommer ge körsbär, plommon och päron. De berättar vidare hur de tänker plantera en mängd olika bärbuskar, det kommer bland annat bli krusbär, vinbär, björnbär, havtorn, fläder och turkisk hassel tillsammans med diverse olika örter.

De trettio vinrankorna är relativt nyplanterade men de kommer att samplanteras med alar för att få en naturlig kvävefixering. Det kommer även finnas en örtagård under vinrankorna med exempelvis salvia. Max hoppas i sinom tid att sälja förädlade produkter som äppelmust men det kommer ta ett tag innan de (fruktträden) ger något.

5.2.2. Social aspekt hos UP

Max från Ultuna Permakultur berättar *”det finns ett enormt sug efter att bara få gräva lite, vi har lagt ut event ex ”idag planterar vi träd” så kommer ex antal hit, eller ”idag plockar vi potatis” så kommer kanske trettio pers. Det är så vi har jobbat men regelbundet har vi de nio (från styrelsen) plus de som är intresserade”*.

UPs styrelse består utav nio personer men använder sig även ett system av ”ambassadörer”, det är då människor som vill lära sig att odla, rensa ogräs eller bara vill komma ut i solen enligt Max, som är del av styrelsen. UP verkar inte förlita sig på att de, som kallas för ambassadörer, som kommer och hjälper till men uppskattar deras hjälp.

Dock så kan dessa personer som är ambassadörer inte nödvändigtvis känner samma tryck på att förändra världen som vissa ur UP:s styrelse, vad de dock kan känna är en ansvarsskyldighet till sin egna självkänsla om hur de ser världen. (Polletta and Jasper, 2001)

5.2.3. UP:s vilja att förändra.

Max och William från Ultuna Permakultur (UP) tycker det är bisarrt hur städer idag är beroende av att importera allting de behöver utifrån. I något som kan efterlikna solidaritet så verkar de se importen som ett kolonialförhållande som idag existerar mellan stad och land, att den relationen kan jämföras mellan det som finns mellan globala norr och globala syd idag.

Bröderna Whitman vill gärna att det projekt som de hjälper att bedriva kan vara ett försök att bryta den relationen och på så sätt vara en inspiration till andra kommuner i Sverige, landskapsarkitekter och andra samhällsplanerare.

Här ser man UPs åtgärder som speglar deras innehåll och form, genom att etablera en matpark som baseras på permakulturens principer så utmanas det rådande dominanssystemet. Där en rådande makthierarki utmanas och det politiska systemets dominerande intressen.

UP lyckas även här med en typ av påverkan som sociala rörelser kan ha för att påverka allmänhetens åsikt. Här väljer UP att skapa något, och om det funkar, kommer det att bli något som andra kan ta efter. Denna taktik kommer då ha möjlighet att visa för andra likasinnade till UP att efterfölja användning av permakultur. (Poletta and Jasper,)

”Vi ser även detta som en politisk handling på ett sätt”, fortsätter Max, ”politik kan handla om hur vi ska beskatta men i grund och botten handlar det om hur vi använder mark i samhället och producerar”. UP menar på att ta reda på ”döda ytor”, dvs platser som inte producerar något eller som inte genererar samhällsvärden. Detta kan då göra det möjligt att ta börda från bönder så de kan använda sig utav ett mindre intensivt jordbruk istället för att förskjuta matproduktionen till utanför städer där marken behövs plöjas och harvas istället för att kunna ha fortsatt vara exempelvis vildmark.

Dock så kan parker i städer plantera päronträd istället för parklind tycker William. Det som menas med ”döda ytor” är inte platser som stadsparken som redan kan ha tydliga social eller miljömässiga värden utan det är de platser som inte fyller något syfte och där det inte bedrivs någon form av jordbruk. Max tycker att det finns många sådana platser om man kollar runt i städer, Max vill dock hävda att

permakultur inte kommer krocka med eventuella rekreativsvärden. ”Vi tror att det är kombinerbara, vi kommer ha en massa parkbänkar här (Ultuna Permakultur) förmodligen mer än i stadsparken, och det är en mer intressant miljö att vara i. Människor har kommit hit och sagt ”Wow, va’ häftigt” och promenerat runt här i två timmar, barn leker och står under majsplantor och zucchiniblåd som är större än dem. Vi tror att vi kan få ihop mat och rekreation ingår i en symbios”.

Max fortsätter att berätta hur deras projekt är fundamentalt annorlunda än andra stadsodlingsprojekt då UP försöker efterlikna vad en person behöver konsumera året runt, det är även att UP kombinerar in agroforestry-tankar, det vill säga att man blandar jordbruk med fruktträd, och därför försöker UP att få in extremt mycket träd så att de kan lagra kol och bygga jord för odlingen. ”Det här är en konkret klimatåtgärd när vi pratar klimat, det bli ganska abstrakt på höga nivåer men här blir det konkret, vi kapar långa produktionskedjor genom att sälja mat till folk lokalt, vi producerar träd som lagar mycket kol, skulle vi göra det här på högre skala skulle vi nog kunna plocka upp hela Sveriges kol”, säger Max förhoppningsfullt.

På andra sätt kombineras det med det urbana jordbruket som dyker upp runt om i världen idag exempelvis med ”no-dig markets” då UP varken plöjer eller harvar den marken de odlar på utan använder endast kompost. ”Vi försöker säga något politiskt här också att det behövs någon typ av förändring kring hur vi producerar mat generellt även i det storskaliga jordbruket men också den lokala självförsörjningen” avslutar Max.

”Går inte att säga ”odling här, människor där” Vi måste kombinera de här två, det gäller generellt i allt med naturresurshantering, separering av människor från natur är fundamentalt ohållbart. Detta är en plats där produktionen kan sättas där människan finns, potentialen i städerna är extrem.” Max är säker på att det skulle vara möjligt att producera hälften av Uppsalas mat på dess grönytor, även med ytorna runt om Uppsala så kan Uppsala bli helt självförsörjande, dock med en ändrad kost och om man inte äter exempelvis bananer.

”Här konsumerar vi en massa energi och varor, det är inget cirkulärt system, finns inget som staden ger tillbaka till landsbygden och på så sätt blir det ett kolonialt förhållande” tycker Max.

För när man pratar självförsörjning för Sverige så måste den lokaliseras ännu mer, man ska prata om Uppsalas självförsörjning, om Stockholms självförsörjning. Max menar att vi ser maten som fri från de energiflöden som krävs att producera den. Man avskriver importen av fosfor och diesel som krävs för att plöja, gödsla. Det finns inget självförsörjande i det hela, om någon stryker dieseltillförseln till Sverige så har vi ingen mat längre.

5.3. Matparken: Ett mellanting

Gottsundagipen är ett naturområde vars öppna gröna ytor sträcker sig långt mellan Gottsunda och Sunnersta. Längs sidorna på detta långsträckt område är det träd som nästan täcker bebyggelsen som gömmer sig bakom så att man nästan glömmer att man är inne i stan. I denna långsträckt yta finns det kolonilotter, öppna åkrar, fotbollsplan och en MBX bana i ena änden som används av ungdomar. (Uppsala kommun, 2021-08-28)

Här bedriver matparken sin verksamhet, som dels brukar en gammal trädgård från den tiden det fanns sommarstugor i närheten. I denna trädgård finns det trädstubbar som är större än en meter i diameter, dessa finns nära en eldplats som befinner sig i trädgården. På andra sidan stigen genom trädgården så har de nyligen plöjt och harvat en bit mark på den öppna ytan genom den långsträckt parken, den bruna jorden är en stark kontrast till det gröna gräset. Matparken började med ett starkare och tydligare politisk grund och ställningstagande mot samhällets matproduktion, men detta har med tiden minskat i betydelse. *”Man samlas ju runt något aktivt och man lär saker av varandra, jobbigt att man skulle behöva dela på en ideologisk grund för att odla grönsaker, inte det de bygger på. Skulle gärna få in en sådant samtal som är politiskt drivet”* Säger Ylva.

Matparken har fått hjälp utav Stabby mjölkgård med plöjningen i snart sju år, då de själva saknar egen traktor är de beroende att anpassa sig efter när bonden kan komma förbi. *”För hösten är det oftast under augusti och under våren är det när Stabby Mjölkgård kan. Det är deras hantverkskunskap, professionella åsikt, som bestämmer när de kan plöj åt oss”* säger Ylva.

5.3.1. Matparkens olika delar

Matparken är en organisations på föreningsnivå som startades av Ylva Andersson för tio år sedan tillsammans med två andra från Sverige Lantbruksuniversitet. En av dem är Anna-Karin som hade läst om matparken i en artikel från Uppsala Nya Tidning och bestämde sig för att kontakta Ylva då de kände varandra sedan tidigare. Samtliga medlemmar i föreningen delar på arrendet av marken som betalas till Uppsala kommun, redskap, vatten och dylikt som samtliga kan använda delar. Föreningen är sedan ytterligare indelade i undergrupper där de själva köper in de frön och plantor som de kan behöva och arbetar sedan tillsammans. Dessa grupper går med namn som kålgruppen, gurkgruppen och morotgruppen med flera andra namn där de plantera grödor efter en växtföljd i deras växtfamiljer. De olika grupperna betalar en peng per kvadratmeter som de odlar på samt bestämmer i sina grupper vad som ska odlas. Tillsammans brukar den marken som de kallar för kollektivlotten ute i Gottsundagipen.

Ylva har sedan tidigare en mindre erfarenhet av att odla men ville börja på en större skala, ”lite mer att man odlar tillsammans och på så sätt arbeta med folkbildning kring odling” säger Ylva. ”Det fanns en starkare politisk ingång bland folk i början, att det var ett ifrågasättande av samhället och matproduktionen.” Enligt Ylva så har de erbjudit kurser tidigare men inte sedan Corona slog till.

Empiriskt sätt, så har nya sociala rörelser kombinerat politiska mål med kulturella insatser, något som påvisas här. (Poletta and Japser, 2001)

De nya sociala rörelserna verkar även ha flyttat fokus bort från traditionella politiska frågor som klass eller ras mot den kulturella grunden. Under de senaste tjugo åren har framväxande sociala konflikter inte uttryckt sig genom politiska åtgärder, utan snarare tagit upp kulturella utmaningar för det dominerande språket, till de koder som organiserar information och formar sociala metoder. De avgörande dimensionerna för det dagliga livet, som tid, rum eller interpersonella relationer vare sig individuell eller gruppidentitet, har varit inblandade i dessa konflikter, och nya aktörer har gjort anspråk på autonomi när det gäller att förstå sina liv. (Melucci 1995)

Varje grupp har var sin representant i matparkens styrelse där det totalt ingår sju personer men antalet medlemmar är på trettio personer, dock så är det fler som faktiskt jobbar då en grupp på femton personer är med som en medlem.

Matparken odlar även fruktbuskar i en gammal trädgård som förr tillhörde sommarstugor som inte längre finns, där har de förlagt en medicinalträdgård. Carmen var den som tog initiativet till medicinalgården och på så sätt kunde Carmen och hennes vänner känna sig mer delaktiga, förutom att de var med på kollektivlotten, på så sätt kunde de vara mer kreativa och odla sådant de var intresserade av. Sist finns det även en grupp som odlar perenner, de har en egen bit mark som varken plöjs eller harvas och där de följer sin egna växtföljd. Den perenna gruppen är en mindre grupp som är del av matparken, Anna-Karin är den som representerar denna grupp som kallas för MUD (eller lera på svenska). Perennagruppen har en egen mindre, separatdel som varken plöjs eller harvas, ”Jag tycker det är kul att göra lite allt möjligt” säger Anna. Det som odlas är jordgubbar, perenner så som ostronört, goda Henriks molla, rankspenat, citronmeliss, mynta, oregano, diverse lökar, salvia och vitlök med flera. Samt lite blommor.

Matparken odlar baljväxter, kål, sallad, lök, bonböner med mera. Samt så ska vinbär och björnbärsbuskar planteras i den gamla trädgården, medicinalträdgården odlar i sin tur ringblomma, Levander, johannesört och andra blommor. Av dessa kan man göra salvor av berättar Carmen, exempelvis ringblomssalva som görs på bivax kan fungera mot torr och spruckna hälar.

5.3.2. Matparken: Annat att odla

I den gamla tomten för sommarstugor som Matparken brukar finns det en medicinalgård som har startas av en av deras medlemmar, Carmen som är från Peru

har blivit mer aktiv nu under Corona-pandemin vilket har möjliggjort för henne att arbeta hemifrån då hon vanligtvis arbetar i Gästrikland. Medicinalgården har tagit formen utav kvinno/venus-symbolen med sittstockar runt om, en kort bit bort finns en presenning med kompost som ska bli jord berättar Carmen.

I medicinalgården finns det en rad olika blommor och av dessa gör Carmen salvor. ”Salva av ringblomma fungerar mot torr hud och spruckna hälar” förklarar hon, ”Vi gör salvor av blomextrakt och bivax”. På detta sätt är blommor inte längre bara dekoration. Carmen har även tänkt att plantera lin, en blomma som Carmen tyckte var lite exotisk då den inte är del av hennes kultur. Dock så har Carmens svärmor en relation till lin vilket hon tycker att det är fint att man kan bygga broar över generationer med blommor.

Carmen berättar även att hon nyligen har kommit in till styrelsen där hon vill börja odla relationer och vill mer än att bara fokuserar kring produktivitet av grödor. Carmen kommer från en kultur där odling av relationer och odling av grödor hänger ihop. Carmen berättar att det har varit skördefester men man finner inte riktigt formerna, det blir svårare för folk från andra kulturer att gå med då det finns så många outtalade regler. ”De finns inget så här och så här ska man göra” säger Carmen, ”utan det finns sådana brister som gör även mig och min man förvirrad”. Carmen berättar om ett tillfälle då de hade blivit tillsagda att efter gemensamt arbete på kollektivlotten så skulle de göra upp en eld, men informerade inte att man skulle ta med sig egen mat. ”Så stod vi plötsligt där och ser några som sitter vid elden och äter och då förstod vi vad eld betyder. Det är mer sådant, tänka på mer sociala, för alla. Så vi är mer genomtänkta”.

Carmen har även vänner från Mexiko som hon har lyckats att gå med i Matparken. Carmen tror även att, på många håll, det har blivit ett bra sätt att mötas över kulturgränser, eftersom behovet av språk inte är lika stort när det kommer till stadsodling. Dock så är några av Carmens bekanta språkvänner lite besvikna då de inte känner att de får en riktig chans att öva på det svenska språket då många arbetar var-och-en i matparken.

”Vissa av oss kommer från uråldriga jordbrukskulturer”, Carmen själv är från Peru som då är vaggan till potatisen, quinoa och henne vänner som är från Mexiko är experter på och har en stark relation till majs trots att de egentligen inte är från jordbruksområden. ”De har odlat majs sedan tusentals år tillbaka, mat är mycket mer än vad man fyller magen med, mat som element som samlar oss, bygger ett vi”.

Carmen visar en helt annan synpunkt till hur processen ska gå från jord till bord tillskillnad hur det annars tänks i Sverige. I det konventionella jordbruket i Sverige är det en större tyngd på *hur* man producerar, att det ska vara utav hög kvalité och följa miljö/hälsostandard. Men inte riktigt att det ska vara en social händelse eller engagemang som för folk samman då jordbruksproduktionen idag bedrivs av ett fåtal människor på en industriellskala.

Carmen uppskattar även Matparken som ett privilegium, speciellt när man hör från andra städer och länder. Att man inte behöver vara totalt instängd här förklarar hon. *”Det är lätt att hålla avstånd när man är utomhus varje dag, det är något som inte alla har. Trots att man bor i en stad där vi har affärer och inte har det långt bort till något”,* säger Carmen.

6. Olika manifestationer av sociala rörelser.

6.1. Gemenskap

Definitionen av gemenskap i denna uppsats har varit att det ska vara större än släktskap men mindre än vad vi kallar för ett samhälle, det är även fyra element som omsluter definitionen: Människor, betydelser, praktiker, rum/struktur något som föreningarna kommer att analyseras ifrån. Samtliga föreningar har någon form av gemenskap, samtliga befinner sig på en nivå som kan ses som större än släktskap men inte tillräckligt många för att bygga ett samhälle som är uppgjort av människor.

För Fyrisgården verkar det sociala vara huvudmålet och odlingen blir ett medel för att uppnå det. För UP och matparken däremot står odling i sig i centrum där det sociala kommer naturligt då man odlar tillsammans. Om utgångspunkten är att samtliga föreningar är en del av vi kan kalla stadsodling som en ny social rörelse, kan vi se att det är flera olika varianter som omfattas. Dock så behöver inte deltagare nödvändigtvis ha så mycket gemensamt med varandra.

Vad föreningarna får i slutändan av sina praktiska ansträngningar skiljer sig mellan Fyrisgården och UP och matparken. Så betydelsen, eller meningen, av deras verksamhet blir även här olika, som tidigare nämnt så är Fyrisgårdens betydelse primärt en social gemenskap. Matparken däremot har en tvåfaldig betydelse av den verksamhet som de bedriver. Dels för att faktiskt producera mat men det är även folkbildning med de kurser som de erbjuder. UP är liknande med matparken då även UP primära betydelse att odla samt att visa sig vara en funktionell modell för andra att ta efter.

Samtliga föreningars rum och struktur skiljer sig åt. Fyrisgården verkar ha en mer avslappnad struktur, där människor aktivt bjuds in till rummet, eller trädgården, inför odling. Då Karin har sagt att de vill ha en odlingsgrupp så finns det en möjlighet att få mer stabilitet i föreningen genom att organisera sig med regelrätta odlingsgrupper, än att förlita sig på att bjuda in människor.

Matparken i sin tur har även sin egen struktur på sitt rum som de kallar kollektivlotten, att de organiserar sig i arbetsgrupper som har en tilldelad yta som

de bearbetar. Här är det mer att deltagarna ska göra sina förväntade uppgifter, enligt Ylva verkar matparken ha en naturlig känsla för hur de ska fördela det som odlats.

Carmen har i sin tur skapat en ny struktur inom matparken med en fysisk plats som man kan samlas runt och vara social, medicinalgårdens primära syfte efterliknar det som Fyrisgården är ute efter. Att skapa en plats för socialt umgänge där man odlar relationer och där eventuella örter tar en sekundärroll men som ändå i sig är en engagerande syssla. Här visar Carmen en vilja till att bygga, eller förstärka den rådande gemenskapen som de har på Matparken. Och det är inte bara medicinalgården som Carmen använder sig av för att förstärka gemenskapen utan även att vara del utav styrelsen. Här har hon även visat sig ha en vilja att aktivt bygga ett community genom att de ska bli mer genomtänka inför sociala engagemang. Carmen vill här bygga broar för andra människor som inte nödvändigtvis förstår de outtalade reglerna. På detta vis blir gemenskapen mer medveten om sig själv.

UP är någorlunda lik matparken men skiljer sig åt i sin struktur, UP har en kärna som består av dess styrelse där de sedan tar in frivilliga, som de kallar för ambassadörer, som hjälper med manuellt arbete. Vilket är en skillnad från Matparken där samtliga är en del av strukturen. Matparken lutar sig dock på att ha medlemmar som betalar in en medlemsavgift medans UP har sin ekonomiska grund i sin försäljning och är därmed inte beroende av att ta in en medlemsavgift.

Cohen har hävdad att community främst är det sociala och man blir inte medveten om det förrän man beträder gränsen och blir medveten om sin symboliska/kulturella gemenskap genom att uppmärksamma hur den egna gruppen skiljer sig från andra. Gränsen upprätthålls av olika ritualer som ger platsen sin identitet. (Cohen, 1985, i Gunnarsdotter, 2005, s 32.)

Karin och de andra som arbetar på Fyrisgården har då sett till att dessa ritualer för gemenskap kan ske, men under säkra omständigheter under Corona-pandemin. Vare sig det är en gemensam plantering eller fika så är det ritualer som binder människor samman.

6.2. (Kollektiv) Identitet.

Fyrisgårdens kollektiva identitet verkar vara baserad till själva hemgården och dess verksamhet, en meningsfull fritid med ett starkt fokus på medmänsklighet i förhållande till sin omgivning och till människor med funktionsvariation. Fyrisgården har då en medvetenhet till sagda människor som de investerar tid och energi i samt ger en plats för.

Karins idé om att deras stadsodling även skulle försköna stadsrummet visar på ytterligare ett sätt hur stadsodlingen blir mer än bara själva produktionen, även ett sätt för Fyrisgården att definiera sig själva. De lila målade pallkragarna ger en bra

färgkombination till Idunsspången som i sin tur är målad i en limegrön färg. Blommorna blir även ett bra tillskott till förskönandet av stadsrummet, speciellt då pallkragarna är bredvid en stig, på så sätt livar de ytterligare upp området och allmänhetens syn på dem.

Matparkens identitet verkar ha ändrats sedan de grundades, då Ylva var med och startade föreningen fanns det ett ställningstagande mot hur mat producerades. Detta har i sin tur antigen ändrats till mer kulturella ansatser med de kurser som matparken erbjuder då det politiska har tagit ett steg tillbaka. Matparkens politiska ställningstagande verkar inte längre vara en drivande faktor för de i matparken men är kvar i bakhuvudet på människor. Viljan att göra någon form av påverkning i samhället verkar då finnas kvar. Hur många i matparken som känner samma sentimentalitet är oklart men kan finnas i någon grad, så vida inte den viljan till att ändra samhället eller att protestera har skiftat till att matparkens medlemmar är med för en social aspekt istället. Carmen i matparken har visat på denna tendens att vilja skapa en starkare social medvetenhet om sig själva.

Dock så måste alla sociala rörelser ständigt hantera sina (kollektiva) identiteter, då en rörelses identitet kan behöva ändras genom tiden och utsätts för då för ombyggnation. Matparken har omarbetat sig för att visa fördelar med gruppmedlemskap. Organisatörerna koncentrerar sig ofta på att omarbeta den gemensamma identiteten för att inkludera deltagande som ett av ansvarsområdena eller fördelarna med gruppmedlemskap. Identiteter interagerar med orättvisor och agens för att tydligt skilja ”oss” från motståndare och åskådare. (Polletta and Jasper, 2001)

UP verkar vara, som förening, den som har den ”starkaste” känsla av koppling till det bredare samhälle, kanske så som matparken kände sig i början med sin politiska ingång. UP verkar även känna ett moraliskt ansvar att bli lyckad som modell. En stor del av identiteten verkar befinna sig i att de är, eller ska bli, en modell att ta efter. Dock hur utspridd denna uppfattning är inom UP är dock oklart, bröderna Whitman verkade däremot övertygade att deras verksamhet kan ha en påverkan som minst kommer vara begränsad till Uppsala men som kan påverka betydligt längre.

6.3. Social rörelse

Vad denna uppsats skulle känneteckna som en social rörelse är att en grupp skulle känna starkt för en fråga som skulle leda till någon form av konflikt mellan två olika grupper. Dock så har det som presenterats i denna uppsats inte visat någon riktig form av konflikt mellan två olika grupper eller aktörer. Vad som dock har visat sig är att vissa människor har haft en vilja till att se någon form av förändring i

samhället, denna förändring har inte krockat med andra separata intressen utan har till och med fått stöd.

Dessa föreningar har haft en tanke eller idé, en vilja att förverkliga någon form av ideal som de känner annars har varit bristfällig i samhället. Den frågan som Fyrisgården känner solidaritet för är att skapa en plats möjlig för sociala möten. Denna plats är då för samtliga människor och detta blir då grunden för vad Fyrisgården är idag. Detta är det som Fyrisgården kan anse som bristfälligt i dagens samhälle, att det inte finns tillräckligt med inkluderande platser för människor oavsett deras ställning i samhället. Fyrisgården har då själva skapat denna plats för att själva bli den förändring som de vill se i samhället.

Ylva och hennes kamrater som var med och startade matparken hade då något av politiska ambitioner, inte på det sättet att de vill ta över någon institution eller annan myndighet utan att protestera mot ett nuvarande system som de anser vara ohållbart. Detta innebär att ifrågasätta den nuvarande matproduktion som finns i samhället, denna protest verkar dock ha tappat andan då de inte riktigt bedriver en sådant samtal internt i föreningen. Föreningens fråga som de känner solidaritet för kan då delvis ha skiftat, kanske inte i mening utan i sina metoder. Ambitionen hos Ylva verkar finnas kvar från när hon startade föreningen men drivkraften verkar inte nödvändigtvis finnas hos resterande medlemmar. Ambitionen har ändrats tillsammans med deras identitet, då de inte längre har samma grund som i början så har den även ändrats som en rörelse från politisk till kulturella åtgärder.

UP känner att den frågan som de har mest solidaritet med är just frågan om matproduktion, hur den produceras och var. Enligt bröderna Whitman så ska UP, som modell för permakultur, visa vägen till hur man kan förbättra den nuvarande situationen mellan stad och land. En situation som de har beskrivit som "ett kolonialt förhållande".

Max hade kritiserat att relationen mellan stad och land inte var ett cirkulärt system eftersom staden inte gav något tillbaka, vilket påvisade ett kolonialt förhållande. Här kan man se hur de beskriver situationen genom språket i sitt kulturella system, som ett kolonialt förhållande mellan de som producerar och de som förbrukar. Där insatsen är, direkt eller indirekt, kontroll och fördelning av resurser och samhällets produktionssätt. (Melucci 1980)

Med denna jämförelse kan man även se vilka "ramar", eller tolkningspaket, UP förhåller sig till för att mobilisera sig. När dessa "ramar" lyckas ger de ett övertygande argument för att påvisa "orättvisan" i förhållandet och att effektiviteten hos den kollektiva förmågan att ändra är sannolik (Polletta and Jasper, 2001).

UP "producerar" den kollektiva åtgärden eftersom de kan definiera sig själva och sin relation till miljön. Definition som aktörerna konstruerar är inte linjär utan är framställd av interaktion, förhandling och motstånd i olika riktningar. (Melucci 1995)

Som tidigare sagts så har ingen av föreningarna haft någon riktig konflikt med en annan part, utan vad konflikten för UP handlar om är en konflikt om idéer om hur och var mat ska produceras. Det kan vara matproducenter som är på motstående sidan men som de så tidigare vill UP visa hur man, minst i alla fall, vill minska bördan hos bönderna. Detta är inte nödvändigtvis en intressekonflikt mellan två parter utan mer en konflikt mellan två system av matproduktion, sen är denna konflikt inte heller så aktiv, utan idén om permakultur är pågående parallellt med det konventionella jordbruket, med eller utan det konventionellas jordbrukets medvetenhet.

UP uppstod för att visa att det konventionella jordbruket kan, som minst, minska intensiteten i sin verksamhet till att permakultur kan försörja en stor del av städernas matförsörjning. Vad UP indirekt förespråkar är en livsstilsändring, dels för att en stad ska uppnå en förmåga till självförsörjning så kan inte staden odla exotiska livsmedel i lokalt området.

Att deras idé var tillräckligt bra för att få både tillstånd att odla samt att även få bidrag från Akademiska Hus visar att UPs idé inte är kontrahegemonisk eller går emot rådande intressen i samhället utan faktiskt är acceptabel. Man kan även se det som att UP har fått bekräftelse för sina nya idéer och potentiella livsstilar och anpassning av systemet har varit uppmuntrande till den förändringen som UP önskar. (jfr Polletta and Jasper, 2001; Melucci 1980)

Att UP lyckades sälja för 40,000 kr visar att de har en modell som kan inspirerar andra till att ta efter, vilket visar att deras val av strategi kan fungerar. Dock så är de i ett för tidigt stadium för att faktiskt kunna se vilken verkan verksamheten har haft. Sedan att UP är säkra på att de kan öka sin försäljning visar att potentialen för UP är ännu inte fullbordad och kommer troligtvis inte uppnå sin fulla potential förens om några år, då fruktträden är färdigvuxna. Vad de kan göra efter har uppnått sin fulla potential kan variera, det kan t.ex. vara att fortsätta utveckla sin egna verksamhet eller att expandera till andra ”döda ytor” där de visar att deras modell har en lämplig långsiktig strategi som fungerar.

Detta skulle även innebära att deras poäng om att permakultur fungerar i städer blir förverkligad och visar att det finns alternativ sätt till odling är konventionellt, vare sig med bekämpningsmedel eller ekologiskt.

Man kan även se hur UP (och matparken) som delar av den sociala rörelsen stadsodling flyttar fokus från traditionella politiska frågor till den kulturella grunden. De senaste tjugo åren har framväxande sociala konflikter inte primärt kommit till uttryck genom politiska åtgärder, utan snarare tagit upp kulturella utmaningar kring det dominerande språket, till de koder som organiserar information och formar sociala relationer. De avgörande dimensionerna av det dagliga livet, vare sig det är tid, rum, interpersonella relationer, individuell eller gruppidentitet, har varit inblandade i dessa konflikter. Där nya aktörer, som UP, har

gjort anspråk på sin autonomi när det gäller att förstå sina liv eller matproduktion system. (Melucci 1995)

Alla intervjuade föreningar vill skapa något för sig själva och varandra i ett eget område, där de kan hävda sig själva på olika sätt. Man kan se då att denna "hävdelse" är en vilja till en högre autonomi, dvs. att öka sin förmåga till självförverkligande på det sättet de tror är bäst. (Melucci 1980)

7. Avslutande ord

Då föreningarna har startats och har en fråga som de driver så utför de ett kollektivt handlande som påvisar en konflikt i det sociala system som de är en del utav. Dock så har ingen av föreningarna, så att säga, en riktig aktiv eller livlig konflikt. En konflikt är dock något som fortfarande existerar, det är däremot ingen riktig antagonist som ger någon form av motstånd till föreningarna. Föreningarna vill ändå få en ändring i samhället, det är där konflikten i sig befinner sig. Att få igenom någon form av förändring i samhället, som matproduktionen, eller att förstärka något i samhället de känner är bristfälligt. Så dessa föreningar kan då anses uppfylla kraven för att räknas som en social rörelse.

Dessa tre olika föreningar har gemensamt att de kan ses som delar av en övergripande ny social rörelse kring stadsodling, då samtliga på något vis vill förändra det samhälle, eller sociala system, som de är en del av. De har dock olika uppfattningar om hur de vill ändra samhället omkring sig, Fyrisgården vill skapa en bättre gemenskap och få folk att samlas för sociala evenemang. Matparken har sina likheter med sina bedrifter för folkbildning, att då samla folk för ett högre syfte än individen själv. Ultuna Permakultur vill visa för samhället att alternativa odlingsmetoder finns, de vill kunna påverka vanliga individer och möjligen upp till statliga aktörer och allt där emellan. Syftet för samling varierar mellan föreningarna men båda hyser en vilja att skapa en bättre värld men av olika skäl.

Referenslista

Gunnarsdotter, Yvonne (2005). *Från arbetsgemenskap till fritidsgemenskap. Den svenska landsbygdens omvandling ur Locknevis perspektiv*. Uppsala: SLU Service/Repro.

Helmfrid, Hillevi (2012). *Växer framtidens mat mellan höghusen? Exempel från Addis Abeba och Göteborg*, Naturskyddsföreningen.

Melucci, Alberto (1980). *The new social movements: A theoretical approach*. London: SAGE

Melucci, Alberto (1995). *Social movements and culture*. Minnesota: University of Minnesota press.

Melucci, Alberto (1996). *Challenging Codes. Collective action in the information age*. Cambridge: Cambridge University Press.

Polletta, Francesca & Jasper, James M. (2001) *Identity and social movements*. Annual Reviews.

Uppsala kommun (2020). *Gottsundagipen*, länk: <https://www.uppsala.se/kultur-och-fritid/natur-parker-och-friluftsliv/parker-lekplatser-och-hundrastgardar/parker/gottsundagipen/>, (2021-04-16)

Informanter till intervjuerna.

Karin Sjölen från Fyrisgården, 2021-04-07.

Ylva Andersson från Matparken, 2021-04-10.

Carmen Blanco från Matparken, 2021-04-10.

Anna-Karin, Matparken 2021-04-10.

Max Whitman från Ultuna Permakultur, 2021-04-11.

William Whitman från Ultuna Permakultur, 2021-04-11.

Tack

Tack till min handledare som fanns där för att uppmuntra, fick mig att se klart vad som skulle göras och ledde mig till rätt spår för att klara av denna uppsats.